

ගව පාලනයේ දී ගව පෝෂණය ගැන තොරතුරු බිඳක්

ගින්නව නිෂ්පාදනයේ දී ඉහල නිෂ්පාදන ධාරිතාවක් කරා ළඟාවීමට සතුන්ගේ පෝෂණය ඉතා වැදගත් ය. ගවයා, එළවා, බැටළුවා වැනි සතුන් රොමාන්තික සතුන් ය. මෙම සතුන් අනිවාර්ය-යෙන්ම ශාක භක්ෂක වන අතර වමාරා කෑම සිදු කරයි.

ගව පෝෂණයේ දී සතුන්ගේ වයස, ශරීර බර, සතා සිටින ලිංගික තත්වය (ගැබ් ගෙන/ නොගෙන සිටීම), නිෂ්පාදන මට්ටම අනුව, අවශ්‍ය ආහාර ප්‍රමාණය හා ආහාර වල ගුණාත්මක තත්වය වෙනස් වේ.

ගවයෙකුට දිනකට අවශ්‍ය ආහාර

ගවයින්ට දිනකට 2-3 වරක් ආහාර දීම ප්‍රමාණවත් නොවේ. ගවයින් ශාක භක්ෂක සතුන් වන අතර පෝෂණ ගුණයෙන් අඩු සරල ආහාර මත යැපේ. එම නිසා, ගවයන්ගේ පෝෂණ අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා රළු ආහාර විශාල ප්‍රමාණයක් ආහාරයට ගත යුතු වේ. මෙම ආහාර ප්‍රමාණය එකවර ලබාගත නොහැක්කේ සතුන්ගේ ආමාශයේ ඇති සීමිත ඉඩ කඩ ප්‍රමාණය නිසාය. එම නිසා, ගවයින්ට දවස පුරා මෙම රළු ආහාර ලබා දිය යුතුය. රළු ආහාර වල පීරණය මූලික වශයෙන් සිදු වන්නේ ආහාර පීරණ පද්ධතියේ වෙසෙන ක්ෂුද්‍ර ජීවීන් මගිනි. ක්ෂුද්‍ර ජීවීන් මගින් සිදුකරන පීරණ ක්‍රියාවලියෙන් පීරණය වූ ආහාර ශරීරයට උරා ගන්නා අතර නොදිර-වූ ආහාර ඉවත් වේ. එම නිසා, ආහාර මාර්ගය නිරතුරුව හිස් වේ. එබැවින්, පැය 24 පුරා ආහාර සැපයිය යුතුය. සතෙකුට දිනකට ලබාදිය යුතු ආහාර ප්‍රමාණය සතුන්ගේ ශරීර බර අනුව වෙනස් වේ. සාමාන්‍යයෙන් තෙත් ආහාර එනම්, අමු කෘෂ්ණ, කොළ වරග, සයිලේජ්, ආදිය ලබා දේ නම් සතුන්ගේ ශරීර බර කි.ගැ. 100 කට අමු කොළ ආහාරය කි.ගැ. 10 ක්

බැගින් ලබා දීම අවශ්‍ය වේ. පිදුරු, වියලි කෘෂ්ණ ආදී වියලි ආහාර ලබා දෙන්නේ නම් ශරීර බර කි.ගැ. 100ට වියලි ආහාර කි.ගැ. 2-3 ක් දිය යුතුය. ලබාදෙන ආහාර සතුන්ට ප්‍රිය වන පරිදි කැමට අපහසු දඩු මුල් ආදියෙන් තොර විය යුතුය. ගවයාට ප්‍රමාණවත් තරම් ආහාර දීමකට තුන් හතර වතාවක් ලබා දීම අවශ්‍යය.

ගවයින්ට ලබා දිය හැකි රළු ආහාර

මෙම රළු ආහාර, තෙත් රළු ආහාර හා වියලි රළු ආහාර ලෙස කොටස් දෙකකට බෙදේ. තෙත් රළු ආහාර, වියලි කාල වල දී සොයා ගැනීම අපහසුය. එසේ වුව ද, මෙම ආහාර සඳහා විකල්ප

රළු ආහාර වලින් 75-80% පමණ තනතු අඩංගු නිසා එම ආහාරවල ශක්තිය නොඅඩුව පවතී.

මේ සඳහා රත්ලි කුලයට අයත් රළු ආහාර ලබාදිය යුතුය. පිදුරු වල අඩංගු ප්‍රෝටීන් ප්‍රමාණය ඉතා අඩුය. එම නිසා, පිදුරු සමඟ රත්ලි කුලයේ ශාක කොටස් මිශ්‍ර කර ලබාදීමෙන් අවශ්‍ය දළ ප්‍රෝටීන් ප්‍රමාණය ලබාදිය හැකිය. නොමේරු කොළ වරග ලබාදීමෙන් විටමින් අවශ්‍ය ප්‍රමාණය ද සපුරාලිය හැකි වේ.

ගව පට්ටියේ විවිධ අවධි වල සිටින සතුන්ගේ පෝෂණ අවශ්‍යතා විවිධ වේ. පට්ටියේ සියළු සතුන්ට ශරීරයේ තදින් තුටු සඳහා පෝෂක අවශ්‍ය වේ. වසු පැටියන්ට හා නැම්බියන්ට ශරීර වර්ධනයට ද, ගැබ් ගත් වැස්සියන්ට ගැබ් වර්ධනයට ද, පෝෂක සංඝටක අවශ්‍ය වේ. කිරි දෙනුත් නම්, තදින් තුටුට හා කිරි නිපදවීම සඳහා පෝෂ්‍යදායී ආහාර අවශ්‍ය වේ. මේ අනුව පෙනෙන්නේ පට්ටියක සිටින විවිධ සතුන්ගේ පෝෂණ අවශ්‍යතා එක සමාන නොවන බවයි. මෙය සැලකිල්ලට නොගතහොත් සමහර සතුන් අධි පෝෂණයටත් සමහර සතුන් අව පෝෂණයටත් භාජනය වේ. මේ මගින් ආහාර අපතේ යෑම සිදුවන අතර නිෂ්පාදන වියදම ද ඉහල නගිනු ඇත.

පෝෂක බහුල ආහාර

පෝෂක බහුල ආහාර ගැන කථා කළ සැතියන් සාන්ද්‍ර ආහාර සිහියට නැඟේ. මේවා නොයෙක් සමාගම් මගින් විවිධ වෙළඳ නම් වලින් ඉදිරිපත් කරනු ලබයි. මීට අමතරව පුත්තකකු, සහල් නිවුඩු, ඉඳල් ඉරිඟු ඇට හා කුඩු, දේශීය කරවල කුඩු ආදිය ද ගත හැකිය. මේවායේ මිල ඉතා අධිකය. මේවා භාවිතා කර කිරි නිෂ්පාදනය කිරීමෙන්, කිරි නිෂ්පාදනය ලාභදායී කර ගත

සාගරිකා ජයලත් මැණික්
 පර්යේෂණ නිලධාරීන්
 කෘෂි ප්‍රතිපත්ති හා ව්‍යාපෘති ආයතන අංශය
 තෙත්වර කොබ්බෑකඩුව ගොවි කටයුතු පර්යේෂණ හා පුහුණු කිරීමේ ආයතනය

ආහාර ලෙස කෘෂිකාර්මික අතුරුඵල යොදා ගැනීමේ හැකියාව පවතී. උදා : වී, ඉරිඟු, මෙතේරි, කුරක්කන් ආදී ධාන්‍ය වල ඉවත දමන පිදුරු, රත්ලි කුලයේ මාංශ බෝග වන සෝයා, කට්ටි, මුං ආදියේ වියලි ශාක කොටස් මෙයට අදාළ වේ.

රටකපු සුරියකාන්ත අස්-වනු ගත් පසු ඉතිරි කොටස උක් කරට්, කෙසෙල් කඳුන්, බතල, ඉවත දමන බෝග කොටස්, උක් හපය හා මොලෑසස්, පළතුරු ටින් කිරීමේ කර්මාන්තයේ අතුරුඵල ආදිය ද මෙයට යොදා ගත හැකිය.

ගුණාත්මක ආහාර සැපයීම

ආහාරයක ගුණාත්මක තත්වය යනු සතුන්ගේ පෝෂණ අවශ්‍යතා සැපයීමට එම ආහාරයට ඇති හැකියාව යි. ගව ආහාරයක ගුණාත්මක රඳා පවතින ප්‍රධාන සංඝටක නම් පීරණය කළ හැකි මුළු නයිට්‍රජන් (TDN) දළ ප්‍රෝටීන් (Crude Protein) හා තන්තූන් ය. තන්තූන් Fiber සපයන

නොහැක. මෙම සාන්ද්‍ර ආහාර අවශ්‍ය ප්‍රමාණය හා භාවිතා කරන ආකාරය හොඳ හැටි නොදැනීම නිසා දේශීය ගොවියන් කිරි නිෂ්පාදනය සඳහා විශාල මුදලක් වැය කරනු ලබයි.

අඩු නිෂ්පාදන වියදමකින් කිරි නිෂ්පාදනය කිරීමට ගොවියා පරිසරයේ ඇති පෝෂක පදාර්ථ බහුල ආහාර හඳුනාගෙන ඒවා සතුන්ට ලබාදිය යුතු වේ. ගවයින්ට දෙනු ලබන තෘණ මේරීමට පෙර (මල් පිපීමට පෙර) කපා දීමෙන් ඉතා ඉහල පෝෂණ අගයක් ලබා ගත හැකිය. මෙයටම කොළ, අතු වර්ග ස්වල්පයක් එක් කිරීමෙන් මෙහි පෝෂණ ගුණාත්මක තත්ත්වය වැඩිවේ. සමහර ගොවීන් තෘණ මේරීමට පෙර කපා ගත් තෘණ සමඟ වැටහිර, ඉපිල්, එරබොදු වැනි කොළ වර්ග මිශ්‍ර කර කිරි ලීටර් 7-8 දක්වා ප්‍රමාණයක් නිෂ්පාදනය කිරීමට අවශ්‍ය පෝෂණය සතුන්ට ලබාදීම සිදු කරයි. සමහර අධි නිෂ්පාදන විභවතාවයක් ඇති සතුන්ට සාන්ද්‍ර ආහාර ලබාදීම අවශ්‍ය වේ. ඔබ දැනටමත් සාන්ද්‍ර ආහාර සපයයි නම් ක්‍රම ක්‍රමයෙන් දින 05 කට වරක් සාන්ද්‍ර ආහාර ගැමි 200 බැගින් අඩු කර, කිරි අස්වැන්න වෙනස් වේ දැයි බලන්න. වෙනස් නොවේ නම්, ඊළඟ දින 05 තුළ තවත් ගැමි 200 ක් අඩු කරන්න. දැන් කිරි අස්වැන්න අඩු වේ නම් දිනකට වරක් ගැමි 50 බැගින් එක් කරන්න. කිරි අස්වැන්න මුල් අස්වැන්නට සමාන වූ කළ සාන්ද්‍ර ආහාර එක් කිරීම නතර කරන්න. දැන් ඔබ ලබාදුන් සාන්ද්‍ර ආහාර ප්‍රමාණය සතාට අවශ්‍ය ආහාර ප්‍රමාණය යි. සෑම විටම, උපරිම කිරි අස්වැන්න උපරිම රඵ ආහාර හා අවම සාන්ද්‍ර ආහාර ප්‍රමාණයකින් ලබාගැනීමට උත්සාහ කරන්න.

බණ්ඨ පෝෂක විශේෂයෙන් කැල්සියම් හා පොස්පරස් කිරි නිෂ්පාදනයට අත්‍යාවශ්‍ය ය. මෙයට හේතුව කිරි මගින් මෙම පෝෂක සංඝටකය ඉතා විශාල වශයෙන් ශරීරයෙන් පිටවීම යි. මෙය ශරීරයට ආහාර මගින් ලබා නොදෙන්නේ නම් අස්ඵල අඩංගු කැල්සියම් මේ සඳහා යොදා ගැනෙයි. එම නිසා අස්ඵ පදනම්

දුර්වල වී සතා දුර්වල වේ. රඵ ආහාරයට රත්ලි ශාක එක් කිරීමෙන් මෙම කැල්සියම් හා ගොස්පරස් ප්‍රමාණය ලබාගත හැකි වුව ද, අධි නිෂ්පාදන සතුන්ට කැල්සියම් හා ගොස්පරස් අඩංගු මිශ්‍රනයක් ලබාදීම වැදගත් වේ. කිරි ලීටර් 1 ක් නිපදවීමට ශරීරයේ ඇති ජලය ලීටර් 2-3 ක් වැය වේ. මේ තුළින් පෙනී යන්නේ කිරි නිෂ්පාදනය කරන සතුන් හට වැඩි ජල ප්‍රමාණයක් ලබාදිය යුතුය යන්නයි. නිෂ්පාදනය කරන කිරි ප්‍රමාණයට අනුව, ලබාදෙන ජලය ප්‍රමාණය ද වෙනස් වේ. හොඳ පෝෂණයක් ලැබුණ ද අවශ්‍ය ජලය නොලැබුණු විට හොඳ නිෂ්පාදනයක් බලාපොරොත්තු විය නොහැකිය.

සතුන් පෝෂණය කිරීමේ දී පහත සඳහන් කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන ක්‍රියා කිරීමෙන් අඩු වියදමකින් වැඩි අස්වැන්නක් ලබා ගත හැකිය.

- * ගවයන්ට කුස පිරෙන තෙක් ආහාර සපයන්න. ඔවුන් දවස පුරා ආහාර ගනී.
- * හැකි පමණ අමු දල ආහාර (තෘණ) ලබා දෙන්න. හැකි සෑම අවස්ථාවකම මේ සමඟ කොළ අතු (වැටහිර, කොස්, එරබොදු ඉපිල් ආදිය) අඩු තරමින් 1/3 ක ප්‍රමාණයක් දෙන්න.
- * අමු දල ආහාර අවශ්‍ය තරම් නොමැති අවස්ථා වල ඉතිරිය පිදුරු වැනි වියලි ආහාරයක් මගින් සපුරන්න. පිදුරු සමඟ කොළ අතු 1/3 සිට 1/2 පමණ දෙන්න.
- * පිදුරු දෙන විට පොහවා දෙන්න. එවිට කෑම රුචිය වැඩි වේ.
- * කිරි නිෂ්පාදනය ස්ථාවරව ඇත්නම් සාන්ද්‍ර ආහාර ප්‍රමාණය අඩු කරන්න. කොළ අතු ලබාදීම මගින් පෝෂණය වැඩි කරන්න.
- * කිරි නිෂ්පාදනය වැඩි සතුන්ට බණ්ඨ මිශ්‍රනය දෙන්න.

- * පිරිසිදු ජලය හැකි පමණ ලබාදෙන්න.
- * ශරීර බර වෙනස් වීම ගැන සැලකිලිමත් වන්න.
- * තමන්ට පෝෂණය හා නඩත්තු කල හැකි ප්‍රමාණයට පමණක් සතුන් රළේ තබා ගැනීම.

සතුන්ට අවශ්‍ය ආහාර හරිහැකාරව ලබා නොදීමෙන් වන හානි

- * පැටවුන් රෝගී වේ. රෝග වලට ඔරොත්තු දීමේ ශක්තිය හීන වේ.
- * වර්ධනය අධාල වේ.
- * සතුන් ලිංගික පරිනතතාවයට ගත වන කාලය වැඩි වේ.
- * කිරි නිෂ්පාදනය අධාල වේ.
- * දුර්වල සතුන් ගැබ් ගත් විට ගබ්සා වීම සිදු වේ.
- * ප්‍රසූත කරන පැටවුන් දුර්වල වේ.
- * දුස් පෝෂිත සතුන්ගේ මද වක්‍රය අසමාකාර වේ. මෙයින් පැටවකු ලබාගැනීම දුෂ්කර වේ.

මෙලෙස වරක් දුස්පෝෂණයට ලක් වූ සතුන් නිරෝගී සතුන් ලෙස ඉහල නිෂ්පාදන විභවතාවයක් කරා ගෙන යාමට ඉතා අපහසු වේ.

වැඩිපුර සාන්ද්‍ර ආහාර ලබා දීමේ දී සතුන් තර වේ. තරවීමේ දී ශරීරයේ වැඩිපුර මේද තැන්පත් වීම සිදු වේ. මෙසේ මේද තැන්පත් වීමේ දී ඩිම්බ මෝචනයට බාධා ඇති වී ගැබ් ගැනීමට බාධා කරයි. එවිට සතුන් වද සතුන් බවට පත් වේ. ඊට අමතරව බුරුල්ලේ මේද තැන්පත් වීම මගින් බුරුල්ලේ මේද පරිමාව වැඩි නිසා කිරි නිෂ්පාදන ධාරිතාව අඩු වේ.

(පොත පත ඇසුරින්.)

